

א משה כהן
נגד
מדינת ישראל

ב בבית-המשפט העליון
[25.7.2001]
לפני הנשיא א' ברק

ג המבקש הורשע בעבירות של תקיפה שכוונו כלפי בני משפחתו ונמשכו על פני שנים רבות. לטענתו, יש בידו ראיות העשויות לשנות את תוצאת המשפט וכן הוא טוען כי נגרם לו עיוות דין בשל מחדלים בייצוגו על-ידי עורכת-דינו בערכאה הראשונה. מכאן הבקשה למשפט חוזר.

בית-המשפט העליון פסק:

א. (1) משפט חוזר הינו החריג ולא הכלל. ביסוד הסמכות למשפט חוזר מונח האיזון בין שני ערכים: הערך האחד הוא הצורך להבטיח מנגנון דיוני אשר יאפשר תיקון טעות שנפלה בהרשעתו של אדם. הערך האחר הוא סופיות הדיון. להתדיינות המשפטית – לרבות ההתדיינות הפלילית – צריך להיות סוף. אינטרס הציבור הוא כי יהיה סוף להתדיינות. איזון זה מעלה כי משפט חוזר הינו הליך חריג אשר אל לו להוות כעין ערעור נוסף (1411 – 412א).

ה (2) על-מנת לבסס עילה לקיומו של משפט חוזר לפי סעיף 31א(2) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (להלן – החוק), נדרש כי הראיות שתוצגנה תהיינה בעלות "פוטנציאל" ראייתי לשינוי תוצאת המשפט (1412ג).

ב. (1) במקרה דנן בקלטת שהציג המבקש – הלא היא אותה הקלטת שהוגשה לבית-המשפט המחוזי תוך שיפור איכות השמעתה – אין כדי לקיים את הפוטנציאל האמור, שכן אין בתוכנה של הקלטת יותר מאשר עדות שמיעה של הדוברת בה על קיומם או היעדרם של מעשי האלימות המיוחסים למבקש. בנוסף, הדוברת באותה קלטת העידה בבית-המשפט המחוזי והתכחשה לאמור בקלטת. גם בשאר המסמכים שהגיש המבקש כראיות אין אותו "משקל סגולי", כשלעצמם או תוך השתלבותם עם החומר שהיה בפני בית-המשפט, כדי להביא לשינוי תוצאות המשפט (1412ג – ז).

ז (2) בבחירתה של סניגוריתו של המבקש קו הגנה מסוים אין כדי להוות, לבדה, עילה לקיומו של משפט חוזר. אפשר, שבהרהור שלאחר מעשה סבור עתה המבקש כי היה ניתן להעלות טיעונים נוספים ולבחון קווי פעולה אחרים שאפשר שהיו מסייעים לו. אולם בכך אין כדי להוות עילה לקיומו של משפט חוזר (1413 – 414א).

- א (3) בהתחשבותו של בית-המשפט המחוזי בהכרעת-דינו בהתיישנות החלה על חלק מהעבירות – אשר לא נטענה על-ידי באת-כוח המבקש – ובהנחתו של השופט, לטובת המבקש, כי ספק במועדי ביצוע העבירות יפורש כך שהן ייחשבו כאילו חלו בתקופה החוסה תחת אותה התיישנות, מעידות כי זכויותיו של המבקש נשמרו וכי לא נגרם לו עיוות דין. בסופו של יום לא הראה המבקש קשר סיבתי בין הכשל הנטען בייצוג לבין תוצאת המשפט (414 א – ב).
- ב (4) משלא הועלו בערעור שהגיש המבקש לבית-המשפט העליון טענות לגבי ליקוי בייצוג בפני הערכאה הראשונה, ואף משחזרה בה באת-כוחו מהערעור על ההרשעה, אין לקבלן במסגרת הבקשה למשפט חוזר שאיננה ערעור נוסף. ניהול הליך איננו "חזרה כללית", ועל הצדדים לכלכל צעדיהם בערכאה הדיונית ללא יכולת להתאים עצמם לאחר מכן לפי תוצאות הדיון (414 ג – ד).

חוקי יסוד שאוזכרו:

- ג – חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

חקיקה ראשית שאוזכרה:

- ד – חוק העונשין, תשל"ז-1977. סעיפים 368ב(א), 368ג, 379, 380, 382, 382(ב)(1), 382(ב)(2).
- חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, סעיפים 31(א), 31(א)(2), 31(א)(4).

פסקי-דין של בית-המשפט העליון שאוזכרו:

- ה [1] מ"ח 6148/95 עזריה נ' מדינת ישראל, פ"ד נא (2) 334.
- [2] מ"ח 7929/96 קחלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג (1) 529.
- [3] מ"ח 4512/99 איזין נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (1) 357.
- [4] מ"ח 2478/99 טביחי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (2) 642.
- ו [5] ע"פ 747/86 איזנמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מב (3) 447.
- [6] ע"פ 5612/92 מדינת ישראל נ' בארי, פ"ד מח (1) 302.

מאמרים ישראלים שאוזכרו:

- ז [7] ש"ז פלר "הרהביליטציה – מוסד משפטי מיוחד מחוייב המציאות" משפטים א (תשכ"ח-תשכ"ט) 497.

בקשה למשפט חוזר. הבקשה נדחתה.

ציון סיבוני – בשם המבקש;
אליקים רובינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה – בשם המשיבה.

א

החלטה

העובדות וההליכים

ב

1. נגד המבקש הוגש כתב-אישום (ביום 12.3.1998), וכו הואשם במספר רב של מקרי תקיפה בנסיבות מחמירות – עבירה לפי סעיף 379 בצירוף סעיף 382(ב)(1) ו-382(ב)(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, במספר רב של מקרי תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות ושל תקיפת קטין או חסר ידע בידי מי שאחראי לו – המהווים עבירות על-פי סעיפים 380 בצירוף 382 לחוק העונשין ועל-פי סעיף 368(א) לחוק העונשין, וכן בהתעללות בקטין וחסר ידע בידי מי שאחראי לו – עבירה על סעיף 368 לחוק העונשין. כנלמד מכתב-האישום, מעשי תקיפה אלו של המבקש, שוטר במשטרת ישראל, כוונו כלפי בני ביתו – אשתו וחמשת ילדיו – ונמשכו על פני שנים רבות. כן צוינה בכתב-האישום מסכת עובדתית אשר אירעה ביום 28.6.1997 – היום שבו חגג בנו של המבקש בר-מצווה בבית הכנסת – שבמהלכה הכה המבקש את אשתו ושלושה מילדיו וקיללם עם שובם מבית הכנסת בצהרי היום. בנוסף, כנלמד מכתב-האישום, בערבו של אותו היום הכה המבקש את אשתו, את אחותה של אשתו ושניים מילדיו. כתוצאה ממכות אלו נגרמו, כמתואר בכתב-האישום, שטפי דם לבתו של המבקש.

ג

ד

ה

2. בית-המשפט המחוזי בנצרת (כבוד השופט ח' גלזל) הרשיע (ביום 24.1.2000) את המבקש בכל העבירות המפורטות בכתב-האישום אשר מועד ביצוען היה לאחר יום 29.7.1987 (ת"פ 360/98). בית-המשפט שמע במהלך המשפט את עדויות המבקש, בני משפחתו – אשתו, ארבעה מילדיו (עדות הצעיר שבהם הוגשה על-ידי חוקרת נוער) תוך שהתביעה ויתרה על הערת ילדה נוספת, הסובלת מפיגור שכלי – ועדי תביעה והגנה נוספים, וביניהם בת-זוגו הנוכחית של המבקש, אחיו של המבקש ומורי אחת מבנותיו. בית-המשפט קבע בהכרעתו כי עדויות בני משפחת המבקש הן המהימנות עליו. בית-המשפט הדגיש, כי התרשם שהמבקש אינו מהימן, וכי מעדותו "עולות מספר סתירות מהותיות ותמוהות, אשר הנאשם לא נתן להן הסבר ופשרן נותר עניין להכרעתו של בית המשפט". בנוסף, בית-המשפט ציין, כי ניסיונו של המבקש להסתמך על רקעו האישי כשוטר וכאזרח מן השורה בקהילתו אך חיזק את סברתו כי מדובר בדמות אשר "תוכה

ו

ז

אינו ככרה", וכי המבקש טיפח רושם חיצוני בעיני סביבתו של אדם המתעניין בילדיו ואינו נוהג באלומות, בעוד בתוך ביתו נהג אחרת (עמ' 82 להכרעת הדין).

א

3. בד כבד הוסיף בית-המשפט כהכרעתו כי עדי ההגנה שהביא המבקש מטעמו "לא חיזקו את טענותיו אלא אף הדיפו ריחות לא נעימים מבחינת 'נקיון' עדותם". בית-המשפט סבר כי עדי ההגנה העידו "באופן מגמתו מובהק" (פרט למוריה של הבת, אשר עדותם – כפי שציין השופט – אינה יסותרת את האמור בכתב-האישום, המייחסת לו התנהגות שונה בחדרי חדרים לעומת התנהגותו בפומבי). כן ציין בית-המשפט את עדותה של עדת ההגנה גב' סיגל אדרי (חברתה של בת המבקש), אשר בהקשרה ביקש המבקש להציג קלטת שבה מוקלטת לכאורה גב' אדרי באומרה כי בני משפחתו של המבקש יצרו קנוניה כנגדו. בעניין זה קבע בית-המשפט, ראשית, כי קלטת זו אינה עומדת בתנאי הקבילות הטכנית – בשל איכותה ואי-בהירות נסיבות ההקלטה – וכן בתנאי הקבילות המהותית, שכן בתוכנה לכאורה עשויה להיות עדות שמיעה בלבד לדברי בתו של המבקש בדבר הקנוניה. שנית, לגופו של עניין, קבע בית-המשפט כי מעדותה של גב' אדרי עולה (ביום 14.10.1999), כי בינה לבין בתו של המבקש לא היה כל קשר, פרט לעובדה שהן למדו יחד בעבר בבית הספר. גב' אדרי לא ידעה בעדותה דבר על יחסי המבקש ובני משפחתו. מקור הקלטת, לדבריה, ממפגשה עם המבקש בבית מעצר שבו הוא שירת כשוטר בזמן שביקרה את אחיה העצור. המבקש סיפר לה כי הוא מצוי כהליכי גירושין מאשתו וביקש ממנה לבוא להעיד בבית-המשפט. לטענתה, אם אכן ישנה הקלטה שבה היא נשמעת כאומרת שמדובר בקנוניה מטעם בני משפחתו של המבקש, אזי "אני אמרתי לו את זה כדי שיעזוב אותי" (עמ' 61 לפרוטוקול הדין). עוד ציינה גב' אדרי, כי המבקש הטריד אותה בהזדמנויות שונות בקשר לעדותה. על-כן, לדעת בית-המשפט, לא היה בעדותה נדי לתמוך בגירסתו של המבקש, והיא אף הייתה מיותרת מבחינתו.

ב

ג

ד

ה

4. אשר-על-כן בית-המשפט הרשיע את המבקש בעבירות המפורטות בכתב-האישום, שבוצעו לאחר יום 29.7.1987. כך, שכן על העבירות שבוצעו קודם לכן חלה התיישנות. בית-המשפט הדגיש כי טענת התיישנות זו לא נטענה על-ידי באת-כוחו של המבקש תוך שציין, כי: "הטעמים לאחדל זה אינם נהירים לי, שמא המדובר בתוסר נסיון מטעמה או מסיבות אחרות השמורות עמה או עם הנאשם". עם זאת בית-המשפט התייחס לטענה זו מיוזמתו כדי שהמבקש יזכה למשפט הוגן. זאת ועוד, לגבי אירועים אשר לא ננקב מועדם המדויק, יצא ביוזמת-המשפט מנקודת הנחה, לטובת המבקש, שלפיה אירעו בתקופה שעליה חלה ההתיישנות.

ו

ז

5. בית-המשפט גזר דינו של המבקש (ביום 11.6.2000) והטיל עליו עונש של 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל, שנתיים וחצי מאסר על-תנאי לשלוש שנים וכן קנס בסך 10,000 ש"ח. במסגרת שיקוליו לעונש, ציין בית-המשפט את חומרת עבירות האלימות כמשפחה שאותן ביצע המבקש תוך התחשבותו – לקולה – במצבו הבריאותי של המבקש, בכך כי הקשר של המבקש עם משפחתו נותק, בכך כי בהיות המבקש שוטר לשעבר עונש של מאסר בפועל יהא קשה עבורו וכן בנסיבות אישיותו החיובית של המבקש במילוי תפקידו כשוטר.

6. המבקש ערער על הכרעת-הדין וגזר-הדין לבית-משפט זה (ע"פ 4536/00). בערעור יוצג על-ידי באת-כוח שלא ייצגה אותו בפני הערכאה הראשונה. בפתח הדיון (ביום 5.10.2000) הודיעה באת-כוחו של המבקש כי היא חוזרת בה מהערעור על ההרשעה, וכי הערעור הינו על חומרת עונש המאסר בפועל בלבד. לעניין זה הדגישה באת-כוחו את מצבו הבריאותי והנפשי של המבקש ואת הקושי הצפוי לו בריצוי של עונש מאסר בשל היותו שוטר בעבר. בית-המשפט (כבוד השופטים מצא, אנגלרד ולוי) דחה את הערעור ללא שנדרש אף לתשובת המדינה לו. בנימוקיו ציין בית-המשפט כי העונש שהושת על המבקש בבית-המשפט המחוזי הינו מתון ביחס למהות העבירות, הנסיבות ושיטתיות המבקש לאורך השנים בביצועו, אשר חייבו הענשתו במאסר ממשי לתקופה משמעותית. בית-המשפט קבע כי לאור התחשבותו של בית-המשפט המחוזי בנסיבותיו האישיות של המבקש, אין עילה להתערבותו בעונש.

הבקשה למשפט חוזר

7. בפניי בקשה לקיום משפט חוזר בעניינו של המבקש. טענותיו של המבקש לצורך בקיום משפט חוזר – כפי שהועלו בפירוט על-ידי גיסו של המבקש – מתבססות על כמה אדנים: ראשית, המבקש טוען כי בידיו ראיות העשויות לשנות את תוצאת המשפט, לברן או עם החומר שהיה בפני בית-המשפט בראשונה. הראיה הראשונה היא קלטת ובה הוקלטה (ביום 5.6.1998) לכאורה גב' סיגל אדרי – שהינה, לדברי המבקש, חברה של בתו. בקלטת זו נשמעת גב' אדרי, כך נטען, כאומרת שבתו של המבקש התוודתה בפניה על כך כי עדויותיה במשטרה ובבית-המשפט כנגד אביה (המבקש) היו שקר ונאמרו תחת הסתה ואיומים מצד אמה. קלטת זו מלווה במסמכים שונים וביניהם זיכרון-דברים שרשם המבקש לאחר שיחתו עם אחיה של גב' אדרי בבית המעצר (ביום 16.5.1998) לגבי אמירות שמר אדרי סיפר למבקש ששמע מבתו; מסמך שרשם המבקש ועליו החתים את גב' סיגל אדרי ולפיו בשיחה שהתקיימה ביניהם (ביום 5.6.1998) סיפרה לו גב' אדרי על פגישתה האקראית עם בתו של המבקש שבמהלכה נודע לה כי הבת שיקרה בדבריה כנגד המבקש בשל לחצי האם שבה היא תלויה כלכלית; מסמך

- א המתעד את האמור באותה הקלטת, שאותה ערכה חברתו לחיים של המבקש; מסמך שעליו חתומה גב' סיגל אדרי (מיום 13.11.2000) ובו, במסגרת בקשת חנינה שהוגשה לנשיא המדינה, היא מודיעה כי השיחה שהתנהלה ביניהם בבית המעצר הייתה נכונה וכי היא מצטערת על כך שחזרה בה במהלך עדותה בבית המשפט המחוזי; מסמכים נוספים שערך המבקש המתארים שיחות שונות שקיים עם בני משפחת אדרי. לטענת המבקש, יש במכלול ראיות זה כדי להוכיח את הקנוניה שניהלו נגדו בני משפחתו.
- ב 8. ראיה נוספת שמגיש המבקש הינה כתבה שפורסמה עליו במקומוץ "קול העמק והגליל" (ביום 3.11.1995) לאחר שפורסמו מעבודתו כשופט. בכתבה מספרת אשתו של המבקש על מסירותו לעבודתו כשופט. לטענת המבקש, ראיה זו שלא הוגשה לבית המשפט המחוזי הייתה עשויה להאיר את מצב העניינים באור שונה לגמרי. מהתיאורים שמסרה אשתו לכתבת העיתון עולה יחסו האמיתי, לטענתו, אל בני הבית, שאינו כולל אלימות. כך גם עולה, לטענתו, מברכה שפרסם בעיתון לכבודה של אשתו לרגל הולדת בנם, המשקפת את האהבה השורה נומעונו. ראיה נוספת שמציג המבקש הינה מכתב החתום על-ידי אשתו של המבקש (מיום 23.10.1995), שאותו הפנתה אל מפכ"ל המשטרה בבקשה לבטל את פטוריו של המבקש כמפרנס יחיד במשפחה. לטענתו, בראיות אלו יש כדי להוכיח את יחסו החם והאוהב למשפחתו ואת אופיו האמיתי. בנוסף, צירף המבקש טופסי בקשות חנינה שעליהם חתומים עשרה משכניו. בבקשות אלו טענו השכנים כי מעולם לא ראו את המבקש מכה את בני משפחתו.
- ג 9. שנית, המבקש סבור כי נגרם לו עיוות דין בשל מחללים בייצוגו על-ידי עורכת-דינו בערכאה הראשונה. המבקש מפרט באריכות מקרים שבהם, לדעתו, לא צלחה באת-כוחו בייצוגו. כך, למשל, מציין הוא את אי-העלאת טענת ההתיישנות לגבי העבירות שהיה הדבר ניתן להיטען כלפיהן; אי-זימונם של עדי הגנה אשר יכלו להעיד לטובתו; אי-התנגדות סניגוריתו לקביעה כי הקלטת אינה ראיה קבילה מהבחינה הטכנית ועוד.
- ד 10. שלישית, המבקש טוען כי בהכרעת-דינו של בית המשפט המחוזי נפלו טעויות בקביעת העובדות, המסקנות ובאופן הפעלתו את שיקול-דעתו; כי בית המשפט התעלם מזכויותיו של המבקש ופגע בו לאורך כל הדרך; כי הזכיר במהלך המשפט אירועים שעליהם, כפי שהסתבר בדיעבד, חלה התיישנות; כי גיבש עמדה שלילית על אופיו של המבקש וכי התעלם מסתירות בעדויות בני המשפחה, שעליהן ביסס את הרשעתו. בהקשר זה המבקש מציין את עדויות בני המשפחה לגבי אירועי יום 28.6.1997 – היום שבו עלה לתורה בנו של המבקש בבית הכנסת – כמעלות סתירות מהותיות בין העדויות

השונות הן לעניין האירועים שהתרחשו לכאורה עם חזרתם מבית הכנסת והן לעניין מסכת האירועים שהתרחשה בערב של אותו יום.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

11. היועץ המשפטי לממשלה סבור בחוות-דעתו (מיום 6.3.2001), כי אין מקום לקיים משפט חוזר בעניינו של המבקש. לדבריו, פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי הושת בעיקרו על קביעות של מהימנות, אשר לוו בתעודה רפואית ביחס לאירוע האלימות האחרון. קביעות מסוג זה, לדעתו, לא ניתן לקעקע באמצעות הטיעונים שהעלה המבקש. לגבי הצגתה של הקלטת היועץ המשפטי לממשלה סבור כי גם אם יהא ניתן להתגבר על תנאי קבילותה – אשר בית-המשפט המחוזי כאמור קבע כי לא נתקיימו – עדיין מדובר בעדות שמיעה הנוגעת למתלוננת אחת בלבד. זאת ועוד, הדוברת באותה הקלטת, גב' סיגל אדרי, הועדה בבית-המשפט והכחישה את נכונות תוכן עדות השמיעה ואת עצם קיומו של אותו מפגש עם בתו של המבקש. גם בתו של המבקש, שלה מיוחסות האמירות שבקלטת, העירה כי לא אמרה דברים אלו לגב' סיגל אדרי, וכי לא פגשה בה באותו המועד האמור. היועץ המשפטי אף מציין את נסיבות עריכתה, לכאורה, של אותה הקלטת, שבהן המבקש היה אז שוטר בבית המעצר שבו היה כלא אחיה של גב' סיגל אדרי, ועל-כן קרוב לוודאי, בעל עמדת כוח כלפיה. זאת ועוד, היועץ המשפטי לממשלה מצביע על תוכן הדברים גופם המועלים בקלטת, שלפיהם אשת המבקש הפעילה לחץ על ילדיהם, התלויים בה כלכלית, להעיד כנגד המבקש, כמשולל יסוד. כך, שכן ממסכת האירועים עולה כי המבקש היה המפרנס היחיד בבית וכי אשתו הייתה התלויה בו. היועץ המשפטי לממשלה מדגיש כי נוכח עמדת הכוח של המבקש כלפי גב' אדרי וכן תוכן ההקלטה, המבטא לדעתו את "הדרכת" גב' אדרי על-ידי המבקש, ונוכח עדויותיה הסותרות של גב' אדרי – ואף חזרתה בה מדבריה בעדותה בבית-המשפט במכתב בקשת התנינה שהופנה לנשיא המדינה – ללא הסבר של ממש למהלכיה אלו, אין באותה הקלטת כדי להוות משקל ראיתי רב.

12. לעניין תמלול הקלטת ומרבית המסמכים שמציג המבקש בבקשתו זו, מדגיש היועץ המשפטי לממשלה כי הם לא הוגשו לבית-המשפט המחוזי אף שעל-פי התאריכים שהם נושאים היה ניתן להגישם. זאת ועוד, גם בתוכנם אין כדי להוות עילה למשפט חוזר. כך, שכן פנייתה של אשת המבקש לעיתון ולמפכ"ל המשטרה בניסיון למנוע את פיטורי המבקש הינה אך התנהגות טבעית כשמדובר בפיטוריו הצפויים של המפרנס היחיד בבית.

13. היועץ המשפטי לממשלה זוסיף כי בטענותיו של המבקש על כשלים בייצוגו אין ממש. כך, שכן המבקש לא הצביע על קשר סיבתי בין הכשל הנטען לבין תוצאת המשפט. זאת בעיקר כאשר הכשל המרכזי שעליו הצביע המבקש – לעניין אי-העלאת טענת ההתיישנות – הועלה על-ידי בית-המשפט עצמו ולמבקש לא נגרם עיוות דין בגינו. יתר-על-כן, היועץ המשפטי מרגיש כי המבקש החליף ייצוגו בערעורו בפני בית-המשפט העליון. חזקה על באת-כוחו בערעור, לדבריו, שבחנה היטב את התיק על כל היבטיו. על-כן לו היה ממש בטענות אלו, קרוב לוודאי שהייתה היא מעלה בערעור טענות כגון דא.

14. המבקש בתגובתו (מיום 18.3.2001) טוען כי בחוות-דעתו של היועץ המשפטי לממשלה לא נבחנו בצורה מדוקדקת כל פרטי טענותיו, כפי שהעלה אותן בבקשתו. לדבריו, התבססות היועץ המשפטי לממשלה על קביעות המהימנות של בית-המשפט המחוזי אינן ראויות. המבקש סבור כי בראיות שהציג בבקשתו יש כדי לשפוך אור אחר על אותן קביעות של מהימנות. על-כן די בכך שישנה אפשרות סבירה – ולא חשש ממשי – כי פגמים דיונים אלו, לטענתו, הובילו להרשעה כדי להוות עילה לקיומו של משפט חוזר בשל עיוות הדין. עוד טוען הוא, כי יש ליתן פרשנות מרחיבה לקיומו של עיוות דין כעילה לקיומו של משפט חוזר, לאור חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. לעניין קביעות המהימנות של בית-המשפט המחוזי המבקש מרגיש כי בשל היעדרה של חקירה נגדית הולמת לעדויות בני המשפחה לא יצאה האמת לאור, והסתירות המהותיות בעדויות אשת המבקש וילדיו לא התגלו. המבקש חוזר ומפנה לטבלאות העדויות שערך, המוכיחות, לכאורה, סתירות אלו. בנוסף, המבקש מציין את הקלטת שהגיש ומבקש כי נקבלה עתה כראיה קבילה. בהקשר זה מרגיש המבקש כי תוכנה של הקלטת מוכיח, לכאורה, את הסתירות בעדויותיה של בתו, כפי שהתוודתה בפני גב' אדרי. לדבריו, בעמדת כוחו של המבקש – השוטר בבית המעצר – כלפי גב' אדרי לא היה כדי להשפיע על תוכן דבריה. כך גם לא השפיעה עמדת כוחו זו על גב' אדרי כאשר חתמה על המסמכים שבהם תיעד את שיחתו עמו. כמו כן המבקש טוען כי אשתו אכן הפעילה הלכה למעשה לחץ על ילדיהם כדי שיעידו כנגדו. כך, שכן לאחר אירועי יום 28.6.1997 – יום טקס ברה-מצווה של בנו בבית הכנסת – הוא עזב את הבית וילדיו נותרו תלויים כלכלית באשתו. המבקש חוזר ומעלה את טענותיו בדבר הכשל בייצוג בבית-המשפט המחוזי ועיוות הדין שנגרם לו בשל כך.

15. לאחר שעיינתי בחומר שלפניי בטענות הצדדים, נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות. סעיף 31(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (להן – החוק) מפרט את העילות לקיום משפט חוזר. לשון סעיף 31(א) האמור קובעת, כי:

31" (א). נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא או שופט אחר של בית המשפט העליון שקבע לכך הנשיא רשאי להורות כי בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שיקבע לכך, יקיים משפט חוזר בענין פלילי שנפסק בו סופית, אם ראה כי נתקיים אחד מאלה:

א

...

(2) הוצגו עובדות או ראיות, העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני בית המשפט בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון;

ב

...

(4) נתערר חשש של ממש כי בהרשעה נגרם לנידון עיוות דין".

ג

16. במקרה שלפניי, המבקש סומך בקשתו על אדנים מספר: ואשית, כי הראיות החדשות שהציג עשויות לשנות את תוצאות המשפט בכך שיוכיחו הן את הקנוניה, לכאורה, שרקמו נגדו בני ביתו, והן בהארה באור חיובי את מערכת היחסים ששרתה בבית משפחת המבקש ואת אופיו הטוב והאזהב של המבקש כלפי בני ביתו. שנית, על כך כי נגרם לו עיוות דין בשל קיומם של כשלים בייצוגו בפני בית המשפט המחוזי. שלישית, המבקש סבור כי הכרעת דינו של שופט בית המשפט המחוזי לוקה בטעויות בקביעת העובדות ומהימנות העדים, ובעיקר בכך שבית המשפט לא הבחין בסתירות מהותיות רבות ועקרוניות בין גירסאות עדי התביעה השונים, וכי טעה בהתרשמותו האישית מאופיו של המבקש. על-כן, כך לטענתי, נגרם לו עיוות דין בהרשעתו זו. רביעית, המבקש טוען כי חוקרת הנוער וחוקרת המחלקה לחקירות שוטרים, אשר גבו עדויות מבני משפחתו, גרמו לו לעיוות דין בכך שהיו מוטות כנגדו בעת שגבו העדויות.

ד

ה

17. אכן, משפט חוזר הינו החריג ולא הכלל. ביסוד הסמכות למשפט חוזר מונח האיזון בין שני ערכים: הערך האחד הוא הצורך להבטיח מנגנון דיוני אשר יאפשר תיקון טעות שנפלה בהרשעתו של אדם. "מעשה השפיטה הוא מעשה אנוש, וככל אנוש גם השופט עשוי לטעות" (ראו מ"ח 6148/95 עזריה נ' מדינת ישראל (להלן – פרשת עזריה [1]), בעמ' 354). הערך האחר הוא סופיות הדין. להתדיינות המשפטית – לרבות ההתדיינות הפלילית – צריך להיות סוף. אינטרס הציבור הוא כי יהיה סוף להתדיינות: אכן, מי שהיה לו יומו בבית המשפט, ודינו הוכרע, צריך לראות בכך סוף פסוק. הפסיקה צריכה להיות יציבה ופתוחה לשרת את ענייניהם של נאשמים אחרים הממתינים לכיורור משפטם (השוו פרשת עזריה [1], בעמ' 354). "פסק-הדין הסופי צריך

ו

ז

א להתאפיין ביציבות כמעט מוחלטת; אחרת, מעמידים בסכנה גמורה את כל יעילותו החינוכית והמרתיעה" (ש"ז פלר "הרהביליטציה – מוסד משפטי מיוחד מחוייב המציאות" [7], בעמ' 503). איזון זה מעלה כי משפט חוזר הינו הליך חריג אשר אל לו להוות כעין ערעור נוסף. אכן, "משפט חוזר אינו ערעור נוסף. זהו מוסד מיוחד, המאפשר לבחון נוספות פסק-דין פלילי, מקום שהאיזון הראוי בין השאיפה לאמת לבין השאיפה לסופיות הדיון מצדיק זאת" (פרשת עזריה [1], בעמ' 356), והוא מותנה בהתקיימותן של אחת מהעילות המנויות בסעיף 31(א) האמור.

ב

העילה לפי סעיף 31(א)(2) לחוק

ג 18. לאחר שנבחנתי בעיון את מכלול הראיות שהציג המבקש, לא השתכנעתי כי יש בהן כדי להוביל לשינוי תוצאות דמשפט לטובתו, כדרישת סעיף 31(א)(2). על-מנת לבסס עילה לקיומו של משפט חוזר נדרש כי הראיות שתוצגנה תהיינה בעלות "פוטנציאל" ראייתי לשינוי תוצאת המשפט (ראו והשוו: מ"ח 7929/96 קוזלי נ' מדינת ישראל (להלן – פרשת קוזלי [2]), בעמ' 560; פרשת עזריה [1], בעמ' 359-360). בקלטת שהציג המבקש בפניי – הלא היא אותה הקלטת שהוגשה לבית-המשפט המחוזי תוך שיפור איכות השמעתה – אין כדי לקיים את הפוטנציאל האמור. כך, שכן גם אם ניתן לראותה עתה כקבילה מהפן הטכני – וכלי להכריע בדבר – הרי שאין בתוכנה של הקלטת יותר מאשר עדות שמיעו של גב' אדרי על קיומם או היעדרם של מעשי האלימות המיוחסים למבקש. בעדות שכזו, כשלעצמה, אין די כדי לקיים את אותו הפוטנציאל הדרוש. בנוסף, הדוברת באותה הקלטת, גב' סיגל אדרי, העידה (ביום 14.10.1999) בפני בית-המשפט המחוזי. בעדותה זו התכחשה לאמור באותה הקלטת. העובדה כי המבקש לא הציג באותו המעמד, כמו גם בערעורו בפני בית-משפט זה, את אותם מסמכים וזיכרון-דברים שעליהם חתומים גב' אדרי ואחיה (המאוחר שבהם מיום 26.9.1999), הסותרים את עדותה זו, מחזקת הסברה כי מדובר בטענות שהן ערעוריות בטיבן. גם בחזרתה בה של גב' אדרי מעדותה בבית-המשפט – כפי שנכתב במסגרת בקשת התגינה לנשיא המדינה – אין את אותו הפוטנציאל לשינוי תוצאת המשפט, באשר איננה מגובה בהסבר כלשהו לשינוי עמדתה.

ד

ה

ו

ז 19. גם בשאר המסמכים שהגיש המבקש כראיות אין אותו "משקל סגולי", כשלעצמם או תוך השתלבותם עם החומר שהיה בפני בית-המשפט, כדי להביא לשינוי תוצאות המשפט (השוו פרשת קוזלי [2]). המובאות מהעיתונות המקומית וממכתבה של אשת המבקש למפכ"ל המשטרה עשויות אכן לכאורה לתמוך בעמדה שלפיה המבקש הינו אדם המצטייר בסביבתו כאיש מסור למשפחה ולקהילה. כך גם עשוי לעלות

ח

לכאורה מבקשות החנינה שעליהן חתומים עשרה משכניו. ברם בהרשעתו ובגזר-דינו של המבקש צוין במפורש, כי:

א

"המדובר באדם בעל פרצוף יאנוס. מחד גיסא ומתוך לביתו, התנהגות של נופת צופים, בשירותו במשטרה ובקשריו עם מוסדות חינוך בו למדו ילדיו. מאידך גיסא, מאחורי דלתות ביתו... איש קשה, שטלחני, חסר סבלנות, חשדן, קפדן עד להחריד בהתנהגות ילדיו ואשתו, אשר נהג לפגוע בהם באלימות למען השג רצונותיו ורעיונותיו החינוכיים" (גזר-הדין, בעמ' 93-94).

ב

על-כן אין גם בראיות אלו, ולו לכאורה, כדי להביא לשינוי בתוצאת המשפט.

העילה לפי סעיף 31(א)(4) לחוק

ג

20. המבקש טוען עוד, כי נגרם לו עיוות דין. לגבי עילה זו פסקנו בעבר, כי:

"לבחינתה של עילה זו, על הנשיא להשקיף 'במבט-על' על מלוא חומר הראיות – המקורי והנוסף – ולשאול עצמו, אם על-פי השקפתו שלו, קיים חשש של ממש כי בהרשעת המבקש נגרם עיוות דין" (פרשת עזריה [1], בעמ' 359-360).

ד

אחת מטענות המבקש הייתה כי בשל ייצוגו הלקוי בבית-המשפט המחוזי נגרם לו עיוות דין. לדבריו, סניגוריתו לא ניהלה הגנתו כראוי, בין השאר באי-זימונם של עדי הגנה מתאימים ובאי-העלאת טענות משפטיות הרלוונטיות לדיונו. באשר לנקיטת קו הגנה של סניגור אמרנו בעבר, כי:

ה

"...אפשר שבאי-כוחו של המבקש יכול היה לנקוט קו הגנה שונה, להביא עדים אחרים או נוספים ולהציג לעדים שאלות שונות או נוספות. גם בכך אין משום עילה לקיומו של משפט חוזר. העובדה שאופן ניהול הגנתו של המבקש לא הביא לזיכויו אינה מקנה למבקש זכות לשוב ולנסות את מזלו באמצעות עורך-דין אחר ולנהל מחדש את המשפט. שמא הפעם ייטב גורלו" (מ"ח 4512/99 אייזין נ' מדינת ישראל [3], בעמ' 367).

ו

אכן, בבחירתה של סניגוריתו קו הגנה מסוים אין כדי להוות, לכדה, עילה לקיומו של משפט חוזר. לגופו של עניין, אין בנסיבות אלה כדי להעלות חשש ממשי כי נגרם למבקש עיוות דין. באת-כוחו של המבקש זימנה עדי הגנה מחוג מכריו של המבקש,

ז

א מורי אחת מבנותיו ועוד. אפשר, ובהרהור שלאחר מעשה סבור עתה המבקש כי היה ניתן להעלות טיעונים נוספים ולבחון קווי פעולה אחרים שאפשר שהיו מסייעים לו (השוו מ"ח 2478/99 מביחי נ' מדינת ישראל [4], בעמ' 670-671). אולם בכך אין כדי להוות עילה לקיומו של משפט חוזר. זאת ועוד, התחשבותו של בית-המשפט המחוזי, בהכרעת-דינו בהתיישנות החלה על חלק מהעבירות – אשר לא נטענה על-ידי באת-כוח המבקש – והנחתו של השופט, לטובת המבקש, כי ספק במועדי ביצוע העבירות יפורש כך שהן ייחשבו כאילו חלו בתקופה החוסה תחת אותה התיישנות, מעידות כי זכויותיו של המבקש נשמרו וכי לא נגרם לו עיוות דין. בסופו של יום, לא הראה המבקש קשר סיבתי בין הכשל הנטען בייצוג לבין תוצאת המשפט (השוו פרשת קוזלי [2]).

ג 21. זאת ועוד, המבקש יוצג בערעורו בפני בית-משפט זה על-ידי סניגורית אחרת. באת-כוחו זו לא העלתה בטיעוניה בפני בית-המשפט כל טענה לגבי ליקוי בייצוג בפני הערכאה הראשונה, אשר היה עשוי לכאורה להוות עילה לערעור על ההרשעה. יתר-על-כן, באת-כוחו זו בערעור אף חזרה בה מעצם הערעור על ההרשעה כולה. על-כן נראה כי טענותיו אלו של המבקש הינן ערעוריות בטיבן, והיה מקום להעלות אותן בפני ערכאת הערעור. משלא הועלו שם, ואף משחזרה בה באת-כוחו מהערעור על ההרשעה, אין בידי לקבלן עתה במסגרת הבקשה למשפט חוזר שאיננה ערעור נוסף. הלכה היא, כי ניהול הליך איננו "חזרה כללית", וכי על הצדדים לכלכל צעדיהם בערכאה הדיונית ללא יכולת להתאים עצמם לאחר מכן לפי תוצאות הדיון (ראו ע"פ 747/86 אייזמן נ' מדינת ישראל [5], בעמ' 456). מכל מקום, וכאמור לעיל, לא שוכנעתי כי אף לגופן של הטענות מבססות הן חשש ממשי לעיוות דין.

ה 22. אף בטענת המבקש בדובר טעויות שנפלו בהכרעת-דינו של בית-המשפט המחוזי לא מצאתי עילה לקיומו של משפט חוזר. "מבט-על" על מלוא נסיבות העניין ועל החומר שבפניי – העדויות במשטרה ובפרוטוקול הדיון – מעלה כי שיקול-דעתו של בית-המשפט, אשר הסתמך על מהימנות העדים שהעידו בפניו, איננו מעלה חשש ממשי לעיוות דין של המבקש. מהנסיבות שבפניי עולה כי אין בטענתו של המבקש, שלפיה שופט בית-המשפט המחוזי התעלם מסתירות מהותיות בעדויותיהם של בני המשפחה, כשלעצמה, כדי לבסס חשש ממשי לעיוות הדין. כך, שכן בית-המשפט קבע לאחר בחינת מכלול העדויות כי עדויות בני המשפחה הן המהימנות עליו. לגבי עדות אשת המבקש קבע בית-המשפט, כי:

ז "עדותה של המתלוננת היתה רצופה, מפורטת וברורה. עדות זו – חרף אי תחכומה ואולי עקב כך – עמדה היטב בחקירתה הנגדית ולא עלו כל סתירות מהותיות בעדותה. ניהפוך הוא, בחקירתה הנגדית נתבררו לביהמ"ש

א פרטים נוספים שחזקו, תמכו ואושרו את פרטי עדותה בחקירה הראשית, כמפורט לעיל. התרשמתי מהמתלוננת, כי עדותה אכן אמיתית וכי האירועים עליה סיפרה לבית-המשפט ואשר היא היתה עדה להם, אכן התרחשו כפי שתיארה" (עמ' 67 להכרעת-הדין).

ב עוד הוסיף בית-המשפט, בהתייחס למכלול עדויות בני המשפחה, כי מצא ביניהן התאמה רבה המחזקת את מהימנותן:

ג "מספר העובדות הרב שציינו ופירטנו העדים – הן האשה והן הילדים – ההתאמה בין פרטיהם מחזקת אותי בדעתי, כי מדובר בעדויות הגיוניות כשלעצמן אשר אכן מתארות את ההווה בבית הנאשם ואת מעשיו האלימים כנגד בני משפחתו בחדרי חדרים" (עמ' 74 להכרעת-הדין).

ד לעומת זאת בית-המשפט הדגיש את התרשמותו ממהימנותו של המבקש עצמו, ולפיה:

ה "התרשמתי מעדותו של הנאשם, כי היא אינה מהימנה ברוב חלקיה. פרט להתרשמותי משפת גופו של הנאשם, אדגיש, כי הגרסה אשר הוא מסר, לא זו בלבד שאינה מתיישבת עם עדויותיהם המפורטות של ילדיו ואשתו, אלא שהיא לוקה בחוסר הגיון אינהרנטי, ובעדות עצמה עולות מספר סתירות מהותיות ותמוהות, אשר הנאשם לא נתן להן הסבר ופשרן נותר עניין להכרעתו של בית-המשפט" (עמ' 75 לפסק-הדין).

ו כך, בהתייחס בית-המשפט לעדויות ילדי המבקש ומהימנותן ציין לעניין עדות אחת הבנות, כי:

ז "עדותה של א' מחזקת ומשתזרת היטב ביתר עדויות בני משפחתה בנושאים ובאירועים שונים, אשר דומה שהיו טראומטיים במיוחד עבור כל בני המשפחה: ההתעללות של הנאשם באשתו, האיסורים שהטיל עליה והסנקציות בגין הפרתן, אותה פעם בה היכה הנאשם את א' עד שאפו זב דם..." (עמ' 70 להכרעת-הדין).

ח כך גם לעניין עדותו של אחד הבנים, אשר:

ט "עדותו של הילד ע' תומכת אף היא בעדויות בני משפחתו ומוסיפה פרטים נוספים כאשר להכאות ע' וע' ע"י הנאשם. לדבריו של ע', אביו נהג להכותם

בחדר הבטחון בבית או בחדרינו אחרים כשהוא מכוון לפגוע במכותיו בהם באמצעות ברזלי החגורה המשטרתית שלו" (עמ' 70 להכרעת-הדין).

א

23. זאת ועוד, בית-המשפט המחוזי קבע כי בנסיבות העניין לא הצליח המבקש להוכיח, ולו ברמז, קיומה של קנוניה: נגדו בעדויותיהם של בני משפחתו בדבר מעשי האלימות שהפעיל כלפיהם. כפי שציינ בית-המשפט בהכרעת-דינו:

ב

"על מנת להפריך עדויותיהם של עדי התביעה, על הנאשם היה להצביע לפחות על פירכות או סתירות מהותיות בדברי עדים אלה – דבר שלא נעשה. יתר על-כן, ההסבר שמוטפק הנאשם לפיו העלילו עליו בני משפחתו את המיוחס לו בכתב האישום אינו יכול לעמוד – לא כשהוא לעצמו ולא כל שכן לעומת יתר הראיות בתיק. הנאשם לא הצליח להוכיח, ולו ברמז, כי אכן ילדיו הוסתו נגדו במשך שנים ע"י האם ואין כל אינדיקציה לתיזה שכזו מתוך עדויות ילדיו. הנאשם לא הביא מטעמו אף אחד מבני משפחתה של האשה אשר יוכל לאשש את טענתו (הוא אמנם ניסה להוכיח זאת בעדותה של חברת בתו – סיגל אדרי, אך ניסיון זה גרע יותר מאשר הועיל לנאשם כפי שיוכר בהמשך)" (עמ' 79 להכרעת-הדין).

ד

24. על-כן לא מצאתי שיש בטענות המבקש על תוכנן השגוי, לכאורה, של קביעות השופט כדי לבטל את משקלן של העדויות שעליהן התבססה הכרעת-הדין ולהוות עילה לקיומו של משפט חוזר. אף אם יש ממש בטענה כי אין זהות מוחלטת בין העדויות כולן, הלכה היא כי "עדות שיש בה סתירות, רשאי בית המשפט לנסות ולבורר בה את הבר מן התבן, היינו לחלק את העדות באופן שבית המשפט ייתן אמונו בחלק מן הדברים וידחה יתרתם" (ע"פ 5612/92 מדינת ישראל נ' בארי [6], בעמ' 317). מכל מקום, אין בכך כדי להקים עילה לקיומו של משפט חוזר בנסיבות העניין.

ה

25. אכן, "מבט-על" על מלוא החומר שבפני מעלה כי אין חשש ממשי שבהרשעתו של המבקש נגרם עיוות דין. בנוסף, אין בראיות שהגיש המבקש כדי להביא לשינוי תוצאת המשפט לטובתו. אין זהו אחד מאותם מקרים חריגים שבהם יקים משפט חוזר, שהוא "מוסד מיוחד, המאפשר לבחון נוספות פסק-דין פלילי, מקום שהאיוון הראוי בין השאיפה לאמת לבין השאיפה לטופיות הדיון מצדיק זאת" (פרשת עזריה [1], בעמ' 356).

ז

על-כן נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, ה' באב תשס"א (25.7.2001).